

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
c/o Regeringskansliet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.bb@regeringskansliet.se

Remissyttrande om förslag till införande av gränsvärden för klimatdeklarationer av byggnader

Er beteckning: LI2023/02459

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om införande av krav på gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan från år 2025, för de moduler som idag omfattas av kravet på klimatdeklaration.

Länsstyrelsen ser positivt på ett aktivt arbete för reducerad klimatpåverkan från byggnader ur ett livscykelperspektiv.

Syftet med klimatdeklarationer är att minska klimatpåverkan vid uppförande av nya byggnader. Det behövs enhetliga och nationella styrmedel för omställningen till ett hållbart byggande. Utsläppen av växthusgaser från bygg- och fastighetssektorn är omfattande. Att förbättra kunskapen och öka medvetenheten om omfattningen av utsläppen av växthusgaser från byggprocessen ur ett livscykelperspektiv är ett första steg i att minska dessa utsläpp.

För att uppnå nationella och internationellt uppsatta klimatmål, är det viktigt att processen inte blir för långdragen. Länsstyrelsen ser därför positivt på införande av gränsvärden redan under 2025 istället för 2027 enligt tidigare förslag från Boverket, (remiss om Boverkets rapport 2020:13 Utveckling av regler om klimatdeklaration av byggnader – förslag på färdplan och gränsvärden). Utifrån de uppsatta målen och en hållbar omställning vill Länsstyrelsen dock poängtera vikten av att se till omfattningen av hela livscykeln, vilket inte omfattas i nuläget. Vid en klimatberäkning är det av stor vikt att ha en helhetsbild för att kunna göra rätt beslut av materialval.

Klimatnyttan blir som mest påtaglig då klimatdeklarationer upprättas tidigt i planerings- och projekteringskedet. Insikten behöver dock finnas med i hela processen.

Planerings- och arbetsprocesserna är vanligtvis omfattande i samband med nyproduktion av byggnader, särskilt i större projekt. Det är viktigt att ha i beaktande vid införande av gränsvärden med successiva skärpningar.

Även om kravet på klimatdeklarationer och införande av gränsvärden omfattar nybyggnation så kan det indirekt medföra en stor omgivningspåverkan för befintlig bebyggelse. Länsstyrelsen anser att det är särskilt viktigt att beakta i samband med nybyggnation i anslutning till kulturhistoriskt värdefull bebyggelsemiljö, då införandet av gränsvärden kan ha stor inverkan på materialvalet. Det är av stor vikt att det finns utrymme för hänsynstagande till den bebyggda miljön och till olika byggnadstraditioner runtom i landet.

Materialvalen behöver också göras utifrån faktorer som ekonomi, beständighet, underhåll, brandskydds krav, akustik och krav på fuktskydd.

Det är också viktigt att införandet inte medför förhöjda byggkostnader över lag då det i sin tur kan leda till fördyrade boendekostnader för enskilda.

Länsstyrelsen lämnar enligt nedan synpunkter under de rubriker som synpunkterna berör.

Gränsvärden kan införas under 2025

Länsstyrelsen ser positivt på ett påskyndande av införande av gränsvärden för byggnader och att utveckla tillämpningen av klimatdeklarationer. Ett införande med början 1 juli 2025 är relevant men för slutligt val av tidpunkt är det viktigt att ge tid för genomförande av Boverkets informationsinsatser och omställning för företagen.

Samhällsplanerings- och samhällsbyggnadsprocesser är ofta långa processer som pågår under flera år. Inför nybyggnation av byggnader krävs omfattande planerings- och projekteringsarbete. Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att hänsyn tas till införandet av gränsvärden i tidigt skede i processen. Risken är annars stor att projekt blir fördröjda och fördyrade utifrån omarbetning med hänsyn till gränsvärden.

Informationsinsatserna från Boverket behöver genomföras i god tid inför införandet. För att förenkla genomförandet har kommunernas

byggnadsnämnder också en viktig informationsroll gentemot byggaktörer. Lämpligen kan Boverkets informationsinsatser samordnas med hjälp av länsstyrelserna runtom i landet, som en del i vägledningen till byggnadsnämnderna.

Nivåer för gränsvärden 2025

Länsstyrelsen instämmer i förslaget om avgränsningen av vilka byggnadsdelar som ska omfattas av gränsvärden.

Det är angeläget att utvärdering av gränsvärden görs efterhand, liksom fortsatt analys av vad som ska ingå i beräkningen. Om branschen generellt anser att kravnivåerna för gränsvärden är för lågt ställda finns en risk att den efterfrågade utvecklingen och förbättringspotentialen inte uppnås fullt ut.

Länsstyrelsen ser det som positivt att integrerade solceller som byggprodukt eller utanpåliggande solceller ska ingå som en del i klimatdeklarationen även om de undantas krav på gränsvärden vid införandet.

Olika gränsvärden för olika byggnadstyper

Enligt förslaget bör det vara differentierade gränsvärden för byggnadstyperna som omfattas av kravet på klimatdeklarationer.

Det är viktigt att ha i beaktande för framtida utveckling av regelverk och system att hela eller delar av byggnader kan få nya användningsområden med tiden. Det kan till exempel vara ändrad användning från kontor till bostäder. Här behöver regelverket vara tydligt och tillämpligt gällande gränsvärden, för att inte hindra utvecklingen i framtiden. Flexibilitet i användningen av byggnader är angeläget som en del i det hållbara byggandet.

Det är rimligt att även verkstäder samt industri- och logistikbyggnader i framtiden omfattas av krav på klimatdeklarationer. Länsstyrelsen saknar tydliga motiv till undantag av krav på klimatdeklarationer med gränsvärden för dessa byggnadstyper. Det sker stor exploatering och utbyggnad av logistikområden med lagerlokaler i Jönköpings län, vilket kan ha en omfattande påverkan på både klimatet och energianvändningen om de inte byggs efter samma premisser som övriga byggnader.

Inte sällan blir detaljplane- och bygglovsprocesser utdragna processer, som pågår under flera år. Regelförändringarna med

successiva skärpningar av gränsvärden behöver då tas i beaktande. Det kan till exempel gälla i samband med upprättande av detaljplaner, då klimatdeklarationer och gränsvärden kan ha inverkan på byggnaders utformning, placering och funktion.

Gränsvärde för byggnader med blandade funktioner

Enligt förslaget sätts gränsvärden viktat per kvadratmeter BTA utifrån olika funktioner i byggnaden. För att säkerställa innehållet i deklarationen behöver det vara tydligt hur avgränsningar ska göras mellan olika funktioner i byggnader, utifrån olika nivåer för gränsvärden. Det behöver också vara tydligt mot andra delar som till exempel i samband med underjordiska garage och markarbeten.

Gränsvärden från 2030 och framåt

Länsstyrelsen har noterat att stora delar av byggsektorn har högre ambitioner än Boverkets föreslagna införande och successiv skärpning av gränsvärden.

Utifrån möjligheterna att uppnå Parisavtalet samt utifrån det som branschen själva för fram kan målen anses vara lågt satta. Med utgångspunkt från Parisavtalet är det viktigt att vi gör kraftiga åtgärder i tidigt skede med en snabbare upptrappning av gränsvärdarna än efter fem år.

Utifrån komplexiteten och omfattningen av genomförandet samt behovet av säkerställda data och kunskap anser Länsstyrelsen att föreslagen tidpunkt för införande av gränsvärden och nivåer 2025 med successiva skärpningar 2030 ändå kan ses som rimlig, även om tidsplanen kan anses vara lång utifrån ändamålet.

Förslag till åtgärder inför utvecklingen av reglerna

Nya krav på Boverkets tillsyn

Boverket har huvudansvar för tillsynen av klimatdeklarationer. Tillsynsarbetet kompletteras med kommunernas byggnadsnämnder som inför utfärdande av slutbesked ska säkerställa att klimatdeklarationer är inlämnade och registrerade i Boverkets register. Här har kommunernas byggnadsnämnder en viktig funktion för ändamålet och för att systemet ska fungera i sin helhet.

Länsstyrelsen vill poängtera vikten av tillsynen gällande innehållet i deklARATIONERNA samt av säkerställandet att klimatdeklARATIONERNA lämnas in till Boverket.

Inför införandet av gränsvärden bör erfarenheter från likvärdiga införanden och system, exempelvis för energideklARATIONER analyseras.

Länsstyrelsen ställer sig frågande till om Boverkets kontroll av innehållet av registrerad klimatpåverkan i klimatdeklARATIONERNA i förhållande till aktuella gränsvärden kommer att meddelas kommunernas byggnadsnämnder i sådana fall som projekten inte uppfyller ändamålet utifrån inverkan i byggprojekten och då det kan ha inverkan i byggnadsnämndens verksamhet indirekt. Länsstyrelsen undrar också om det i sin tur kan ha någon direkt inverkan av kommunernas möjligheter till utfärdande av slutbesked.

Av förslaget framgår att byggherren ges möjlighet till rättelse om brister upptäcks i beräkningsunderlaget. Här är det viktigt att det är tydligt när i tiden rättelsen ska vara utförd. Det kan också vara relevant med individuell tidsperiod för rättelse utifrån byggnadstyp och åtgärd som behöver göras. Länsstyrelsen ser det också som viktigt att platsbesök utförs i samband med djupanalys för att säkerställa resultatet i praktiken.

Utveckling av ny information och vägledning

Det är av stor vikt att informationsinsatserna från Boverket genomförs i så god tid som möjligt inför beräknat ikraftträdande 1 juli 2025. Risken är annars stor att viktiga beslut i projekten behöver fattas alltför sent i processen och att det i sin tur leder till fördröjade och försenade projekt utifrån omarbetning.

Konsekvenser

Ett gränsvärde för nya byggnader föreslås att införas 2025

Kännedomen och kunskapen om klimatdeklARATIONER och respektive gränsvärden behöver vara bred. Det är särskilt viktigt i grupper som arkitekter, projektörer, byggaktörer, förvaltare och kommuner.

För att säkerställa innehållet i deklARATIONEN samt att uppsatta mål och gränsvärden efterlevs, bör klimatdeklARATIONER framöver utföras

av certifierade och sakkunniga inom ämnesområdet. Det är lämpligt att kravet ställs i samband med införandet av gränsvärden.

Konsekvenser för byggherrar

Byggherren är som beställare ytterst ansvarig för upprättande och inlämnande av klimatdeklarationen till Boverket. Projektörer och entreprenörer behöver dock vara behjälpliga med framtagande av korrekt data och innehåll. Kontroll behöver göras inför inskickande till Boverket. Länsstyrelsen bedömer att administrativa kostnader bedöms öka något utifrån införandet av gränsvärden utifrån större behov av konsulttjänster än tidigare.

Insamling av data och upprättande av klimatdeklarationer får dock inte vara för omfattande och tidskrävande. Avgränsning i omfattning behöver vara tydlig och god tillgång till information och data är avgörande. Det är särskilt viktigt med hänsyn till att även mindre företag som byggaktörer omfattas av införandet. Det är också viktigt att införandet i sig inte medför ökade byggkostnader med automatik.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Britt-Marie Benzler med handläggare på samhällsbyggnadsenheten Carl-Magnus Pehrsson som föredragande och med klimat och energistrateg Annika Pers Gustafsson som medverkande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johan Löwenadler Davidsson samt avdelningschef på samhällsavdelningen Emma Willaredt medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på

www.lansstyrelsen.se/dataskydd